

AZ NTMIK SZAKOSÍTOTT KIADVÁNYAI A KGST-TAGORSZÁGOK TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL

A. M. Kostin

Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ, Moszkva

A KGST-tagországok közötti tudományos és műszaki együttműködés a jelenlegi szakaszban a két- és többoldalú kapcsolatok bonyolult rendszerét alkotja, amelyre az együttműködés formáinak, módszereinek és szintjeinek sokrétűsége jellemző. Ez az együttműködés megteremti a feltételeket a nagy horderejű tudományos-műszaki problémák hatékony megoldásához, az eredmények gyors és lehetőleg teljes mértékű népgazdasági hasznosításához, és hozzájárul a tudományos és műszaki haladás ütemének felgyorsításához a szocialista országokban [1].

Tovább fokozódik a távlati tervezés szerepe, egyre fokozottabb mértékben érvényesül a komplex célprogramokra irányultság és a rendszerszemlélet az anyagi termelés szférájában folytatott együttműködés kulcsproblémáinak megoldásában.

A hosszútávú együttműködési célprogramok (HECP) közös erőfeszítésekkel hosszabb távlatokban fogják biztosítani a KGST-tagországok ésszerű szükségleteinek kielégítését energiában, fűtőanyagban, az alapvető nyersanyagokban és alapanyagokban, gépipari termékekben, élelmiszerekben, iparcikkokban és a szállítás terén. Kidolgozásuk és megvalósításuk fokozott követelményeket támaszt a KGST-tagországok közötti tudományos és műszaki együttműködés formáival, módszereivel és megszervezésével szemben, annak érdekében, hogy az együttműködés fejlődésének szintje és üteme összhangban legyen az együttműködési célprogramok követelményeivel [2].

A hosszútávú együttműködési célprogramok egyrészről az együttműködés során eddig elért eredményekre támaszkodnak, másrészről pedig meghatározzák a gazdasági élet, a tudomány és a technika fejlesztésének stratégiai irányait a KGST-tagországokban. Éppen ezért a tudományos és műszaki kapcsolatok fejlesztésére irányuló tervek kidolgozása során a hosszútávú együttműködési célprogramok olyan *alapvető dokumentumoknak tekintendők*, amelyek meghatározzák az együttműködés fő irányait a tudomány és a technika területén,

biztosítva a szoros összhangot a tudományos és műszaki kutatások és az anyagi termelés kulcsproblémái között.

A KGST-tagországok együttműködésének döntő területein a távlati tervezés tárgyát képező feladatok bonyolultsága és komplexitása, a hosszútávú célirányos tervezés fejlesztése és az együttműködési folyamat valamennyi szempontjának a rendszerelemzés módszereire támaszkodó irányítása meghatározott követelményeket támaszt a tudományos és műszaki együttműködés információellátásával szemben, aminek alapját a KGST-tagországok *Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszere (NTMIR)* képezi [3]. A *Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központnak (NTMIK)* a KGST-tagországok közötti tudományos és műszaki problémáival kapcsolatos kiadványai (szakosított kiadványok) a tudományos és műszaki együttműködés információellátásának részét alkotják.

Az NTMIK-ban jelenleg készülő szakosított kiadványok különböző tematikai irányokat és struktúrát képviselnek; a következő területekről nyújtanak információt:

a tudományos és műszaki együttműködés fejlődése és gyakorlata, együttműködési programok, az eddig elért eredmények és ezek hasznosítása a KGST-tagországok népgazdaságában, az együttműködés legfontosabb problémáiban folyó kutatások és fejlesztések távlatai;

a KGST-tagországok népgazdasága szempontjából legfontosabb tudományos és technikai területek helyzete, fejlődésük gazdasági, tudományos és műszaki szempontjai és tendenciái, a legfejlettebb országok tudományos és műszaki politikájának irányai; azokra a minőségileg új tudományos és műszaki vívmányokra vonatkozó adatok, amelyek hatást gyakorolhatnak a népgazdaság fejlődésének fő irányaira.

A kiadványok tematikája felöleli a KGST-tagországok közötti együttműködés legfontosabb területeit, elsősorban a hosszútávú együttműködési célprogramok témaköreit és a tudományos és műszaki együttműködés komplex problémáit.

Az NTMIK eddig megjelent szakosított kiadványai a következők:

- kiadványok a tudományos és műszaki együttműködés szervezéséről és gyakorlatáról;
- referátumgyűjtemény;
- problémára orientált gyűjtemények.

A KGST-tagországok közötti tudományos és műszaki együttműködésen belül integrációs folyamatok tökéletesítése következtében megváltozik a felhasználók információigénye. Ez hatással van a szakosított kiadványok összetételére, újfajta kiadványok megjelentetéséhez, a korábbi kiadványok jellegének módosításához vezet.

A tudományos és műszaki együttműködés szervezésével és gyakorlatával foglalkozó kiadványok

Az első időszakban, 1972-től kezdődően az NTMIK *A koordinációs központok bulletinje* címmel jelentetett meg kiadványt, amelyet a koordinációs központok létrehozása, tevékenységük ismertetésének szükségessége és az adott problémák területén folytatott együttműködés során az információcserre igénye indokolt. Ezt a kiadványt az NTMIK a KGST Titkárság tudományos és műszaki együttműködési osztályával közösen adta ki.

Az együttműködés további fejlődése, a koordinációs központok mellett további különféle nemzetközi szervezetek létrehozása, az általuk megvalósított sokoldalú tudományos és műszaki együttműködés szükségessé tette az említett kiadvány jellegének megváltoztatását.

Ennek eredményeképpen 1978-ban az NTMIK és a KGST Titkárság tudományos és műszaki együttműködési osztálya megkezdte *A KGST-tagországok tudományos-műszaki együttműködésének bulletinje* című kiadvány megjelentetését.

Ez a kiadvány azoknak a KGST-szervekben és a KGST-tagországok szervezeteiben tevékenykedő szakembereknek készül, akik szervezési kérdésekkel foglalkoznak, és részt vesznek a sokoldalú tudományos és műszaki együttműködés megvalósításában.

A *Bulletin* az alábbi kérdésekkel foglalkozó anyagokat publikál:

a KGST-tagországok sokoldalú tudományos és műszaki együttműködésének általános szervezési kérdései;

a KGST-szervek tevékenysége (KGST Ülésszak, a KGST Végrehajtó Bizottsága, a KGST bizottságai és állandó bizottságai, valamint ezek szervei stb.); a KGST-tagországból a sokoldalú tudományos és műszaki együttműködésben részt vevő szervezetek tevékenysége (nemzetközi szervezetek, koordinációs központok, ideiglenes nemzetközi kollektívák, tudományos-termelési egyesülések stb.);

a nemzetközi szervezetek, koordinációs központok és a KGST-tagországok egyéb, az együttműködésben részt vevő szervezeteinek információellátása;

nemzetközi információs rendszerek és szolgálatok;

a KGST-szervek és a KGST-tagországok szervezeteinek irányító és módszertani dokumentumai, rendszeres tájékoztatás új egyezményekről, tanácskozásokról, értekezletekről, kiadványokról stb.

1977–1981. között az NTMIK és a KGST Titkárság tudományos és műszaki együttműködési osztálya a *Koordinációs központok bulletinjéből* összesen 17 számot, *A KGST-tagországok tudományos-műszaki együttműködésének bulletinjéből* pedig 11 számot adott ki.

1976-ban az NTMIK megkezdte egy újabb, a tudományos és műszaki együttműködés legfontosabb problémáival foglalkozó sorozat kiadását, az együttműködés eredményeit és a tudományos és műszaki prognózisokat ismertető kézikönyvek formájában. Ezek a kiadványok tájékoztatást adtak az együttműködés szervezéséről, a tudományos és műszaki együttműködéssel kapcsolatos egyezményekről és programokról, ismertették az együttműködésben részt vevő szervezeteket és azok tevékenységét, az elért eredményeket és azok gyakorlati hasznosítását a KGST-tagországok népgazdaságában, valamint a kiemelt együttműködési problémákban folytatott tudományos és műszaki kutatások fejlődési prognózisait.

A tudományos és műszaki együttműködés legfontosabb problémáival foglalkozó kiadványok előkészítésében részt vettek az érdekelt koordinációs központok és nemzetközi szervezetek is; ezek a kiadványok főképpen azokra a vezető munkatársakra orientálódtak, akik az egyes együttműködési problémákban a taktikai és operatív feladatok megoldásával foglalkoztak. Összesen mintegy 40 kiadvány jelent meg a tudományos és műszaki együttműködés legfontosabb problémáinak témakörében (beleértve a kézikönyveket, az együttműködés eredményeit és a tudományos és műszaki prognózisokat).

Az említett kiadványok célja az volt, hogy ismertessék a sokoldalú tudományos és műszaki együttműködés általános szervezeti kérdéseit, a KGST-szervek tevékenységének különféle szempontjait, továbbá, hogy elősegítsék a KGST-tagországok közötti együttműködés hatékonyságának fokozását, az élenjáró tapasztalatok elterjesztésével és az információcserre révén.

Az említett kiadványokat csak a KGST-tagországok közötti sokoldalú tudományos és műszaki együttműködésben részt vevő szervezetek körében terjesztették.

Referátumgyűjtemény

A KGST-tagországok gazdasági és tudományos-műszaki együttműködésének problémái című referátumgyűjtemény az NTMIK és a Szocialista Világrendszer Gazdasági Problémáival foglalkozó Nemzetközi Intézet (orosz rövidítése: MIEP MSS) közös időszaki kiadványa.

A kiadvány célja az, hogy ismertesse a KGST-tagországok szakemberei számára a szocialista világrendszer

elméleti gazdasági kérdéseivel, a gazdasági és a tudományos—műszaki együttműködés elmélyítésének problémáival, a szocialista gazdasági integráció távlataival foglalkozó publikációkat.

A referátumgyűjtemény felöleli az említett problémakörben megjelent monográfiákat, könyveket, a KGST-tagországok időszaki kiadványait, tudományos konferenciák és szimpóziumok anyagait. Negyedévenként egyszer jelenik meg.

„A tudományos—műszaki együttműködés problémái” című fejezetében a tudományos—műszaki együttműködésről és a hosszútávú együttműködési célprogramokról megjelent publikációk referátumai kapnak helyet, amelyek elsősorban az alábbiakat tükrözik:

konzultációk a KGST-tagországok tudományos és műszaki politikájának alapvető irányairól;

együttműködés a tudomány és a technika fejlesztési prognosztizálásának kérdéseiben;

a tudományos és műszaki együttműködés szervezési—módszertani és jogi alapjai;

a KGST-tagországok népgazdasági terveinek koordinálása a kölcsönös érdeklődésre számot tartó tudományos és műszaki problémákat illetően;

a tudományos és műszaki együttműködés tervezése a tudományos és műszaki kutatások során;

az együttműködés alapvető formái a tudományos és műszaki kutatások során;

a tudományos és műszaki együttműködés eredményei és azok hasznosítása;

szakosodás és kooperáció a KGST-tagországok között a tudományos és műszaki kutatások terén;

a tudományos szakemberek képzésének és továbbképzésének kérdései;

együttműködés a tudományos és műszaki információ területén;

a sokoldalú tudományos és műszaki együttműködésben részt vevő nemzetközi tudományos kutató és gazdálkodó szervezetek, koordinációs központok és egyéb szervezetek tevékenysége;

a KGST-tagországok közötti együttműködés hosszútávú célprogramjainak kidolgozása és megvalósítása;

a KGST-tagországok tudományos akadémiai közötti tudományos és műszaki együttműködés;

tudományos konferenciák és szimpóziumok, a tapasztalatcsere egyéb formái.

1977-től 1981-ig a referátumgyűjteményt a KGST-tagországok szervezetei körében terjesztették. 1982-től kezdődően a gyűjtemény korlátozás nélkül előfizethető.*

A KGST-tagországok tudományos és műszaki együttműködésén belüli integrációs folyamatok fejlődése kö-

vetkeztében megváltoztak a felhasználók információigényei, ami pozitív hatással volt a szakosított kiadványokra is [4].

A fejlődés jelenlegi szakaszának a hosszútávú együttműködési célprogramok elfogadásából és megvalósításából következő sajátosságai meghatározzák a tudományos és műszaki együttműködés információellátásával szembeni követelményeket, egyebek között az ezen a téren megjelenő kiadványokat illetően is.

A tudományos és műszaki együttműködés szervezésével és gyakorlatával, a KGST-szervek és a KGST-tagországokban működő szervezetek tevékenységével kapcsolatos információ mellett fokozódik az igény az olyan információ iránt, amely a tudományos és műszaki együttműködés folyamataira hosszú távon hatást gyakorló fejlesztésekkel és kutatásokkal kapcsolatos ismereteket szintetizálja.

Az előbbieken ismertetett szakosított kiadványok előkészítése és megjelentetése során felhalmozódott tapasztalatok lehetővé tették az NTMIK számára, hogy megkezdje egy új típusú kiadvány előkészítését ezen a területen. Az analitikus, problémára orientált kiadványok a KGST-tagországok közötti együttműködés legfontosabb témaköreiben, elsősorban a hosszútávú együttműködési célprogramok és a tudományos és műszaki együttműködés komplex problémáinak tematikájában jelennek meg.

Analitikus, problémára orientált kiadványok

Az analitikus, problémára orientált kiadványok különböző információfajtákat összesítenek a fontosabb információforrások komplex feldolgozása alapján.

Az analitikus kiadványok felhasználói elsősorban a tudományos és műszaki együttműködés területén tevékenykedő vezető munkatársak, akik a tudományos és műszaki politika kérdéseinek kidolgozásával, a népgazdasági távlati fejlesztési tervek meghatározásával, a tudományos és műszaki együttműködés alapvető irányvonalainak felvázolásával foglalkoznak a KGST-tagországokban; ezenkívül a hosszútávú együttműködési célprogramok és a tudományos és műszaki együttműködés komplex problémáinak kidolgozásában részt vevő kutatók és szakemberek.

Az ezirányú munka eredményeként 1978-tól az alábbi problémára orientált gyűjtemények jelennek meg a KGST-tagországok legfontosabb együttműködési problémáinak témakörében:

Eredmények és távlatok;

A számítástechnika problémái és a Világűr kutatás problémái;

A mikroprocesszoros technika alkalmazása;

Gépgyártás.

* Magyarországon az OMIKK-ban fizethető elő – A szerk.

Az 1978–1983 közötti időszakban több, mint 30 szám készült el az *Eredmények és távlatok* c. sorozatban, egy-egy szám a *Számítástechnika problémái* és a *Világűr-kutatás* c. sorozatban, és két szám a *Gépgyártás*-ban.

Ezeket a gyűjteményeket megrendelés alapján, korlátozás nélkül terjesztjük a világ minden országába.

Az *Eredmények és távlatok* gyűjteményt az NTMIK és az SZSZKSZ Tudományos Akadémiája Elnöksége mellett működő Rendszerelemzési Bizottság adja ki közösen.

Ez a gyűjtemény különálló tematikus sorozatok formájában készül, a vezető szervek munkatársai, valamint azoknak a kutatóknak és szakembereknek a számára, akik a KGST-tagországok legfontosabb komplex népgazdasági fejlesztési programjainak kidolgozásával foglalkoznak.

Jelenleg a gyűjtemény az alábbi tematikus sorozatokat foglalja magában:

Energetika. Fűtőanyag;
Természeti erőforrások és környezet;
Élelmiszerek és mezőgazdaság;
Irányítás és tudományos–műszaki haladás;
Városok és települési rendszerek;
Regionális rendszerek.

A gyűjtemény füzeteinek sajátossága, hogy a tartalmi szempontból feldolgozott információt koncentrált, problémára orientált formában bocsátja a szakemberek rendelkezésére:

A gyűjtemény füzetei a következő információfajtákat tartalmaznak:

analitikus információt cikkek és szemlék formájában, faktográfiai, referatív és bibliográfiai információt.

A sorozat valamennyi száma egységes szerkezet szerint épül fel, és az alábbi fejezetekből áll:

A KGST-tagországok együttműködésének kérdései;
Tudományos, műszaki és gazdasági problémák;
Közlemények. Információ.

A *KGST-tagországok együttműködésének kérdései* című fejezet ismerteti a tudományos kutatások helyzetét, legfontosabb eredményeit, vívmányait, a fejlődés tendenciáit a KGST-tagországok gazdasági és tudományos–műszaki együttműködésének legfontosabb problémáiban. A fejezetben közreadott analitikus anyagok (szemlék, cikkek) a KGST-tagországok közötti gazdasági és tudományos–műszaki együttműködés, valamint a KGST-tagországok és a világ más országai közötti együttműködés legaktuálisabb kérdéseivel foglalkoznak.

A *Tudományos, műszaki és gazdasági problémák* című fejezetben megjelenő analitikus anyagok (szemlék, cikkek) a rendszerelemzési módszerekre támaszkodva ismertetik a kutatások és fejlesztések eredményeit, a világ legfontosabb tudományos és műszaki vívmányait, beszámolnak a sorozat témakörébe tartozó aktuális

problémák helyzetéről és fejlődési tendenciáiról, mind a KGST-tagországok, mind a legfejlettebb tőkés országok vonatkozásában.

Ebben a fejezetben kapnak helyet a Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézet (Bécs) tevékenységét ismertető cikkek is, valamint a legfejlettebb tőkés országok tudományos–műszaki politikájának kérdéseit tükröző információk.

A fejezetben megjelenő elemzések magas szinten általánosítják az információt, mivel elő kell segíteniük a tudományos–műszaki információpolitikai és kutatási döntéseket.

Az *Eredmények és távlatok* gyűjtemény füzeteinek *Közlemények. Információ* című fejezete rövid információs anyagokat és szemléket közöl, a füzetek tematikájában megjelent források, faktográfiai válogatások, referatív és bibliográfiai anyagok alapján. Az ebben a fejezetben közölt információk kiegészítésül szolgálnak az előző fejezetekben megjelentetett analitikus anyagokhoz. E rovat alapvető feladata az, hogy tájékoztassa a felhasználókat a világ legújabb tudományos és műszaki vívmányairól, a legfontosabb eseményekről, hírt adjon a füzet tematikájában megjelent legfrissebb publikációkról, feltárva ezek közül a legértékesebbek tartalmát is.

Biztosítandó a legfontosabb adatok és publikációk közlésének teljességét és operativitását, valamint a közlésre szánt anyagok tudományos színvonalát, az NTMIK széles körű nemzetközi együttműködést épített ki az NTMIR megfelelő ágazati alrendszerével, az NTMIK-tagországok központi információs szervezeteivel, valamint más érdekelt szervezetekkel.

Jelenleg az *Eredmények és távlatok* kiadásával kapcsolatban az NTMIK az alábbi partnerekkel tart fenn munkakapcsolatot:

a KGST-Titkárság osztályai;

az NTMIK-tagországok központi információs szervei: CINTI (BNK), OMIKK (MNK), ZIID (NDK), CINTÉ (LNK) és UVTEI (CSSZSZK);

az NTMIR következő alrendszerének vezető szervei: Vodoinform, Geoinform, Informneftegaz, Informoos, Agroinform, Informugol, építési és elektroenergiái alrendszer;

a KGST-tagországok szervezetei: a Rendszerkutatások Össz-szövetségi Tudományos Kutató Intézete, az SZSZKSZ Tudományos Akadémiája Elnöksége mellett működő Rendszerelemzési Bizottság, az Állami Lenin Könyvtár, az NDK Vízgazdálkodási Intézete és a BNK, az MNK, az NDK és a CSSZSZK számos más szervezete.

A *speciális kiadványoknak* az a céljuk, hogy összeállításuk során kialakuljon a partnerek együttműködése, feltárják a felhasználók érdekltségének mértékét, előkészítsék az adott problémában a kiadványkészítés további fejlesztésére hozandó döntést.

Az NTMIK az elmúlt években az alábbi speciális kiadványokat jelentette meg:

A számítástechnika problémái (közös az SZSZKSZ Tudományos Akadémiája Számítástechnika Koordinációs Bizottságával);

A világűr kutatás problémái (közös az SZSZKSZ Tudományos Akadémiája Naprendszer-fizikai és Atmoszférán kívüli Asztronómiai Tanácsával valamint Űrkutatási Intézetével);

Gépgyártás (közös az MNK Ipari Informatikai Központjával, az SZSZKSZ Tudományos Akadémiája Blagonravov Géptani Intézetével, valamint az INFORMAS rendszer vezető szervével.

Az összegyűjtött tapasztalatok lehetővé tették, hogy 1982-től megkezdjük a *Gépgyártás* gyűjtemény rendszeres kiadását. Füzeteiben a KGST-tagországok tudományos és műszaki együttműködésének kérdéseivel foglalkozó anyagok jelennek meg, továbbá a korszerű berendezések, gépek és műszerek, a fűtőanyag- és nyersanyag-ellátási ágazatok, a mezőgazdaság, az élelmiszeripar és a gépipar korszerű technikai felszereltségének érdekében folytatott kutatások és a termelés jelenlegi helyzetéről és fejlődési tendenciáiról, az élenjáró technológiai folyamatok gyakorlati alkalmazásáról szóló analitikus szemlék és cikkek. Emellett még szemléket és közleményeket is tartalmaznak ezek a füzetek.

1983-ban az NTMIK az Irányítási Problémák Nemzetközi Tudományos Kutató Intézetével közös megkezdte a fentiekhez hasonló jellegű, *A mikroprocesszoros technika problémái* c. kiadvány előállítását.

A problémára orientált kiadványok megjelentetését az indokoltta, hogy a tudományos és műszaki együttműködés szervezési kérdései és a KGST-szervek valamint a KGST-tagországok szervezeti tevékenysége mellett szükségessé vált a komplex problémákat tükröző analitikus információ is. Különösen fontosá vált ez a hosszútávú együttműködési célprogramok elfogadása után.

A problémára orientált kiadványok koncepciója abból indul ki, hogy ezek a kiadványok részét képezik a tudományos és műszaki együttműködés információellátási rendszerének, anélkül, hogy ismételnék az NTMIR alrendszereiben megjelentetett kiadványokat. A kiadványok előkészítésében alkotó együttműködés folyik az NTMIK-tagországok olyan szervezeteivel és az NTMIR olyan alrendszereivel, amelyeknek tematikája megfelel a gyűjtemények profiljának.

A problémára orientált kiadványok az alapvető források analitikus feldolgozása eredményeképpen nyert, általánosított információk szolgáltatását célozzák. Ennek a tájékoztatásnak a következő követelményeknek kell eleget tennie:

az analízis és a szintézis magas szintjét kell képviselnie;

minimális terjedelműnek és maximálisan teljesnek kell lennie;

hitelesnek és megbízhatónak kell lennie;
prognosztikai jelleggel kell bírnia.

A KGST-tagországokban a legfontosabb népgazdasági fejlesztési problémákban folytatott, a szakosított kiadványok profiljába vágó kutatások lehető legteljesebb bemutatása érdekében nagy jelentőséget kell tulajdonítani a résztvevő szervezetek együttműködési technológiája kidolgozásának. Ebben a vonatkozásban fokozódik az NTMIK szerepe, amely az anyagok előkészítésével kapcsolatos munkákat szervezi és koordinálja, meghatározza azok tematikáját és kidolgozza a szükséges módszertani ajánlásokat.

Analitikus információ

Figyelembe véve a szakemberek egyre növekvő érdeklődését az analitikus információ iránt, az NTMIK 1980-ban megkezdte a KGST-szervek sajátos formájú információellátását: előkészületeket tett az *Analitikus információ* kiadására. Az alapötlet az volt, hogy orosz nyelvű tájékoztatást adjunk azokról a szemle- illetve prognózis-jellegű információkról, amelyeket a központi szintű vezető munkatársak számára állítanak össze az egyes KGST-tagországokban, nemzeti nyelven.

Az *Analitikus információ* 1980–1983-ban elkészült füzetei lényegében véve azokra a szemlékre és információkra támaszkodtak, amelyeket a vezetők számára állítottak össze az LNK-ban (Sygnaly Wybrane Informacja Temaryczne), a CSSZSZK-ban (SIVO), ezen kívül felhasználásra került az NTMIR alrendszerek számos más szemle- és prognózis-jellegű anyaga és az NTMIK-tagországok számos nyílt forrásának anyaga is. E munkák fejlődését jelentette, hogy az egyes számok előkészítésénél felhasználtuk az UVTEI-nek az országok gazdasági fejlődési mutatóit tartalmazó faktográfiai adatbázisát.

A KGST és az NTMIK vezetősége pozitívan értékelte az elkészült kiadványokat.

A tapasztalatok alapján elkészült az *Analitikus információ* koncepciójának tervezete. A koncepció abból indul ki, hogy az *Analitikus információ* az NTMIK-tagországok központi információs szervei közötti együttműködésben készül. Ezek a szervek végeznék a megfelelő források kiválogatását, feldolgozását, a koncepció követelményeivel összhangban, majd megküldenék az anyagot az NTMIK-nek végleges feldolgozás és publikálás céljából. Az UVTEI adatbázisának felhasználása módot adna arra, hogy az *Analitikus információ* füzeteit kiegészítsük az egyes országok és régiók fejlődésére vonatkozó megfelelő statisztikai adatokkal.

Az *Analitikus információ* jellegzetessége, hogy a KGST-tagországokban a magasabb szintű vezetés számára faktográfiai adatokat és alapvető következtetéseket is tartalmazó tömör referátumok formájában ad tájékoztatást.

1983-ban tovább folytatódnak a kísérleti szintű munkák, azzal a céllal, hogy kialakítsuk az együttműködést

az NTMIK-tagországokban levő partnereinkkel, kidolgozzuk az információ közreadásának optimális formáját, elemezzük a felhasználók véleményét és meghatározzuk az ilyen típusú információ kiadásának feltételeit.

A szakosított kiadványok előállításának szervezési sémáját, valamint a különböző szervezetek együttműködését az előkészítés folyamatában az 1. ábra mutatja be.

A szakosított kiadványok fejlesztése és tökéletesítése

Az NTMIK szakosított kiadványainak további fejlesztését a felhasználók igényeiben végbemenő változások határozzák meg.

Az *Eredmények és távlatok* gyűjtemény kiadásának tapasztalatai, továbbá a gyűjtemény füzeteinek az NTMIK-tagországokban történt véleményeztetése az alábbi következtetések levonására adott alapot:

- kiadása pozitívan értékelhető, sorozatainak tematikája jól megválasztott;
- erénye, hogy komplex módon és rendszerezett szemlélettel közelíti meg a tárgyalta problémákat;
- kedvező fogadtatásra talált az a törekvése, hogy a hosszútávú együttműködési célprogramokat és a tudományos és műszaki együttműködés komplex problémáinak információellátását tűzte ki célul;
- pozitív értékelést kapott problémára orientált beállítottsága és az egyes számok struktúrája, valamint az anyagok összeválogatása során érvényesített szerkesztői szemlélet (az elemző cikkek és más információfajták: faktográfiai, szemle-, referatív és bibliográfiai információk együttes közlése);
- hasznosnak és célszerűnek ítélik meg a *Közlemények. Információ* rovat szerepeltetését és annak tartalmát.

Ennek eredményeképpen felvázolódtak az *Eredmények és távlatok* gyűjtemény továbbfejlesztésére irányuló intézkedések, megfogalmazódtak a munkák kibontakoztatásának alapvető irányai, amelyeket az alábbiakban lehet összefoglalni:

- bővíteni kell a hosszútávú együttműködési célprogramok és a tudományos és műszaki együttműködés komplex problémáinak tematikai körét;
- tovább kell fejleszteni a nemzetközi együttműködést színvonalas szerzők bevonása és a KGST-tagországok vívmányainak lehető legteljesebb bemutatása céljából;
- együtt kell működni a gyűjtemény füzeteiben publikálásra kerülő anyagok előkészítésében az NTMIK-tagországok központi információs szerveivel, a KGST-szervekkel, a KGST-tagországok azon szervezeteivel és azokkal az NTMIR alrendszerrel, amelyeknek tematikája megfelel a gyűjtemény profiljának;
- növelni kell a minőségi színvonalat a gyűjtemény egyes számainak előkészítésénél;

- az anyagok előkészítése során hasznosítani kell az NTMIK komplex információs bázisa alapján készülő kiadványokat;
- tökéletesíteni kell a *Közlemények. Információ* rovat struktúráját és tartalmát.

A *Gépgyártás* gyűjtemény kiadásának során figyelembe vettük és hasznosítottuk az *Eredmények és távlatok* előkészítésével és kiadásával kapcsolatban szerzett tapasztalatokat. A munkát elsősorban abban az irányban kell tovább folytatni, hogy széles körű nemzetközi együttműködés alakuljon ki a KGST-tagországok érdekelt szervezeteivel, a gépipari hosszútávú együttműködési célprogramok tematikájának lehetőleg minél teljesebb bemutatása érdekében.

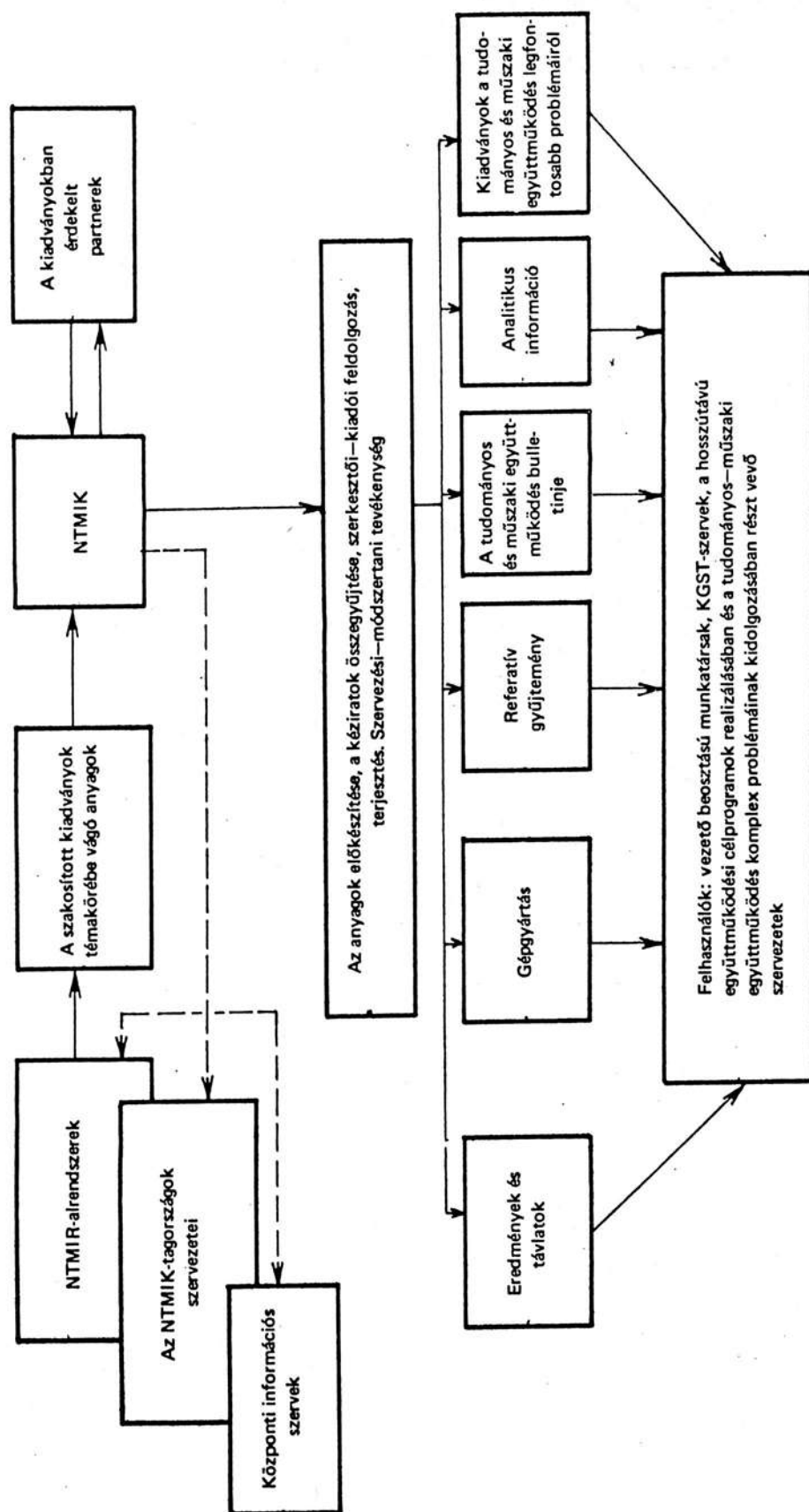
Az analitikus kiadványok előkészítése és kiadása terén a munkák előrehaladásával párhuzamosan csökkent az együttműködés legfontosabb problémáinak tárgykörében készülő kiadványokra fordított munkák mennyisége. Ez azzal magyarázható, hogy az NTMIR ágazati alrendszerei az ágazati problémákban együttműködnek a koordinációs központokkal, és szükség esetén biztosítani tudják a koordinációs központok együttműködési problémáival foglalkozó kiadványok megjelenítését.

A későbbiekben ebben a vonatkozásban lehetőség lesz a tudományos és műszaki együttműködés legfontosabb problémái témakörében egyes önálló füzetek kiadására, amennyiben ezek tematikáját nem fedik teljes egészében az NTMIK analitikus, problémára orientált kiadványai. Ezeknek a kiadványoknak tartalmazniuk kell olyan analitikus és szemle-jellegű anyagokat, amelyek az együttműködési problémák helyzetét tükrözik a KGST keretei között és világméretekben, továbbá a tudományos kutatások eredményeit és népgazdasági hasznosítását, valamint az adott problémakörben folyó munkák távlatait.

A *KGST-tagországok gazdasági és tudományos-műszaki együttműködésének problémái* című referátumgyűjtemény tökéletesítése érdekében emelni kell a referátumok minőségi színvonalát, és arra kell törekedni, hogy a kiadvány a lehető legteljesebb körben felölelje a KGST-tagországok vonatkozó publikációit; ennek érdekében széles körű kooperációt kell igénybe venni.

A szakosított kiadványok összetételét, tematikai orientációját a KGST-tagországok közötti tudományos és műszaki együttműködés integrációs folyamatainak fejlettségi szintje és helyzete határozza meg. A kiadványok tökéletesítésére vonatkozó javaslatok kidolgozásához az alapot az szolgáltatja, hogy rendszeres időközönként felkérjük felhasználóinkat, hogy értékeljék kiadványainkat.

A szakosított kiadványok fejlesztése és tökéletesítése szempontjából nagy fontossággal bír a kiadványok előkészítési folyamata. Egészében ennek a folyamatnak biztosítani kell olyan követelmények betartását, mint a tudományos és műszaki információ aktualitása, teljessége.

1. ábra A szakosított kiadványok előkészítésének sémája

rúsége és operativitása, az elemzések mélysége és a publikált anyagok tudományos színvonala.

A szakosított információk kiadványokat úgy tekintethetjük, mint a kiadványok, előkészítésük, funkcionális és technológiai paramétereik rendszerjellegű összességét.

A szakosított kiadványok rendszerét úgy definiálhatjuk, mint egymással funkcionális kapcsolatban álló, az információigények kielégítésére irányuló kiadások szervezettel összefogott egységét [4].

Másrészről, a szakosított kiadványok rendszere úgy is felfogható, mint egy magasabb hierarchikus szintnek – a tudományos és műszaki együttműködés információellátásának – egyik alrendszere; a kiadványok megszervezésével szemben támasztott követelmények a tudományos és műszaki együttműködés információellátásának feladataiból következnek, megfogalmazásuknál figyelembe kell venni a tudomány és technika területén folyó együttműködés jelenlegi fejlettségi szakaszának sajátosságait.

A szakosított kiadványok rendszerének alakulása a bemeneti oldalon a különböző információs áramlatokkal, a kimeneti oldalon pedig az információ felhasználóival van kapcsolatban, és nem zárt rendszer.

A szakosított kiadványok rendszere a „külső környezet” hatása alatt – vagyis az információ felhasználóinak és a felhasználók információigényeinek hatására – állandóan változik, alkalmazkodik ezeknek az igényeknek a dinamikájához, figyelembe véve az együttműködési formák fejlődését, az együttműködési problémák és irányok kidolgozásának folyamatait. Ezek a változások – a funkcionális és technológiai szempontok szoros kölcsönkapcsolatának következtében az információs kiadványok rendszerén belül – változásokat idéznek elő mind az említett kiadványok szerkezetében, mind pedig azok előkészítésének technológiai folyamatában. Egyrészt újabb kapcsolatok alakulnak ki, amelyek újfajta információs kiadványok előkészítését biztosítják, másrészt lényegében megváltozik a kiadványok előkészítésének folyamata, az információs technológia korszerű eszközeinek, az analitikus-szintetikus információfeldolgozás új módszereinek alkalmazása következtében.

Összefoglalva, az NTMIK szakosított kiadványainak jelenlegi fejlettségi szintjén az alábbi következtetéseket vonhatjuk le:

- a szakosított információs kiadványok fejlődésük során egységes rendszerre szerveződtek;
- a szakosított kiadványok rendszere aktív kölcsönhatásban áll a „külső környezettel”, és a felhasználók információigényétől függően változik;
- a rendszer egyes összetevői fejlődnek, állandóan folyamatban van ezek kölcsönhatásának tökéletesítése, ami hatással van a rendszer főbb jellemzőire, a „külső környezettel” való viszonyára.

Fordította: Naményi Mária

Hivatkozások

1. IL'IN, M. S.–LEBIN, D. A.–PROKUDIN, V. A.: *Effektivnost' naučno-tehničeskikh svázej stran SÉV*. Moszkva, Mysl', 1979. 263 p.
2. *Metodičeskie osnovy razrabotki dolgošročnyh celevyh programm sotrudničestva stran-členov SÉV*. Materialy meždunarodnogo naučnogo sovešaniâ. Moszkva, MIEP MSS, 1978. 206 p.
3. ARSLANBAATER, S.–KARPOV, U. M.–KOSTIN, A. M.–SOROKIN, A. S.: *Informacionnoe obespečenie naučno-tehničeskogo sotrudničestva stran-členov SÉV*. = *Meždunarodnyj Forum po Informacii i Dokumentacii*, 3. köt. 2. sz. 1978. p. 29–34.
4. KOSTIN, A. M.–HANTSEL', H.: *Voprosy sozdaniâ sistemy informacionnyh izdanij MCNTI po kompleksnym problemam mnogostorenneho naučno-tehničeskogo sotrudničestva stran-členov SÉV*. = *Problemy Sozdaniâ i Razvitiâ MSNTI*, 1979. 1. sz. p. 19–27.

KOSTIN, A. M.: Az NTMIK szakosított kiadványai a KGST-tagországok tudományos és műszaki együttműködéséről

A cikk a KGST-tagországok tudományos és műszaki együttműködésének problémáira szakosított NTMIK-kiadványok létrehozásának és fejlesztésének kérdéseivel foglalkozik. Megállapítja, hogy a szakosított kiadványok részét képezik a KGST-tagországok közötti tudományos és műszaki együttműködés információellátásának. Ismerteti az NTMIK által jelenleg megjelentetett szakosított kiadványokat.

* * *

KOSTIN, A. M.: The specialized publications of the ISTIC on the cooperation of CMEA member states

The establishment and development of ISTIC's (International Scientific and Technical Information Centre) publications on the scientific and technical cooperation of the CMEA member states are presented. It is concluded that these publications contribute to the information supply of the scientific and technical cooperation of the CMEA countries. The presently existing specialized ISTIC publications are described.

* * *

КОСТИН, А. М.: Профильные издания МЦНТИ по проблемам научно-технического сотрудничества стран-членов СЭВ

Рассматриваются вопросы создания и развития профильных информационных изданий МЦНТИ по проблемам научно-технического сотрудничества стран-членов СЭВ. Отмечается, что профильные издания являются составной частью информационного обеспечения научно-технического сотрудничества стран-членов СЭВ. Дается характеристика профильных изданий, выпускаемых МЦНТИ в настоящее время.

* * *

KOSTIN, A. M.: Die spezialisierten IWTIZ-Publikationen im Problemkreis der wissenschaftlichen und technischen Kooperation der RGW-Länder

Es sind im Artikel Fragen im Zusammenhang mit den auf die Probleme der wissenschaftlichen und technischen Kooperation der RGW-Länder spezialisierten IWTIZ-Publikationen behandelt. Es wird festgestellt, dass die spezialisierten Publikationen einen Teil der Informationsversorgung der zwischen den RGW-Ländern bestehenden wissenschaftlichen und technischen Kooperation bilden. Die von IWTIZ gegenwärtig herausgegebenen spezialisierten Publikationen sind erläutert.

* * *

Lapzárta után érkezett . . .

Az alábbiakban közreadjuk a TMT 1983. 4. számában (p. 134–137.) megjelent, *A pokol útja nem folyóirattal van kikövezve; adalékok egy esettanulmányhoz* c. cikkre vonatkozó, lapzárta után érkezett szerzői korrekciót.

A 136. oldal második hasábjának második sorában a 45%-ra emelkedett megállapításhoz a következő kiegészítés értendő: kétszeri korrekció eredményeképpen (MTA hozzájárulás plusz Művelődési Minisztérium korrekciós összeg) a 45% 27%-ra módosult.

A szerkesztőség